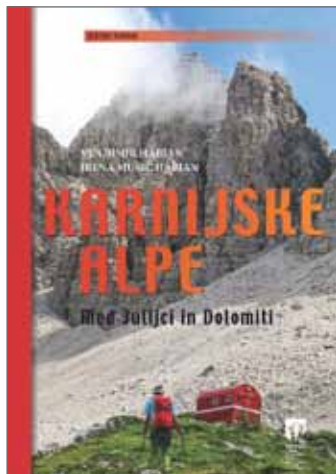

Dr. Borut Stojilković
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta
borut.stojilkovic@bf.uni-lj.si

COBISS: 1.19

Vladimir Habjan in
Irena Mušič Habjan

Karnijske Alpe: med Julijci in Dolomiti

353 strani
Ljubljana, 2023
Planinska zveza Slovenije
ISBN 978-961-6870-92-4

Karnijske Alpe: med Julijci in Dolomiti Izbirni vodnik

Planinska zveza Slovenije že vrsto let redno poleg zemljevidov in zgodovinske, izobraževalne ter druge literature izdaja bodisi posodobljene bodisi popolnoma nove alpinistične ali pohodniške (izbirne) vodnike za različna hribovita in gorska območja Slovenije in tudi širše.

Geografom Karnijske Alpe niso nepoznane, saj se je o njih v slovenskih stanovskih in sorodnih revijah že pisalo (na primer v članku *Geološki park Karnijske Alpe* dr. Jurija Kunaverja v *Geografskem obzorniku* leta 2009 ali v številnih člankih različnih avtorjev v *Planinskem vestniku*). Ker pa so presledki med omembami tega pomembnega gorstva, ki je regionalno pozicionirano mejno proti zahodu od Julijskih Alp, veliki, pa je svež vodnik tega območja, ki ne ponuja le golih opisov dostopov in sestopov do izbranih vrhov, več kot dobrodošel. Vodnik *Karnijske Alpe: med Julijci in Dolomiti* odlikujejo številne vsebinske pa tudi tehnične dovršenosti, ki stopajo v korak s časom v digitalni dobi.

Z vsebinske plati knjigo sestavljajo opis Karnijskih Alp v vsej njihovi raznovrstnosti, ki mu sledijo navodila za branje vodnika, ter jedrni del, ki je tudi najobsežnejši z opisi vzponov na več kot 100 vrhov, razdeljenih v 9 podpoglavij. Za geografsko širino je pomembno uvodno strokovno poglavje *O Karnijskih Alpah*, ki koherentno poda pregled nad značilnostmi območja, regionalizacijo, glavnimi vrhovi, dolinami in prelazi, potmi, kočami in bivaki, kartografskimi materiali, zaščitenimi območji in vključuje tudi spoznanja o jeziku na območju in sledovih slovenstva, ki se pogosto odražajo prav v zemljepisnih imenih.

V nadaljevanju je sistematično opisanih ter prikazanih 110 vzponov na vrhove. Dodano vrednost vsakemu nudi geografski okvir z natančnimi informacijami o razgibanosti površja, nadmorskih višinah ter relevantnih vegetacijsko-podnebnih značilnostih. Mestoma so omenjene tudi navezave na kulturno dediščino in zgodovinske ostanke (denimo bojov v prvi svetovni vojni). To poglavje je tako razdeljeno na podpoglavja, ki zaokrožujejo manjše verige ali sklenjena območja znotraj Karnijcev, kakor je smiselno tudi organizirati pohode ali šolske ekskurzije oz. raziskovalne ali planinske tabore: prvo je *Severna veriga od Trbiža do Lonc*, sledi ji *Skupini Zuc dal Bora in Sernia*, nato *Severna veriga Karnijcev od Lonc do prelaza Plöcken*, za tem sistematično nadaljevanje *Od prelaza Plöcken do Dolomitov*, nato pa še *Gore nad Saurisom in Sappado*, *Skupina Brenoti*, zadnja štiri pa so *Vzhodne Karnijske Predalpe*, *Karnijske Predalpe s severa*, *Osrednje Karnijske Predalpe* in *Nad Piancavallom*. Znotraj vsakega podpoglavja je nabor vrhov tako širok, da se giblje od manj zahtevnih do zahtevnejših s plezalnimi vzponi, s čimer se pristopi v največji možni meri personalizirajo posameznikovim ali skupinskim zmožnostim. Poleg vrhov sta opisani še dve soseski in dve daljši turi (Karnijska vezna pot in pot med kočami nad dolino Cimoliana), skupno pa kar 55 markiranih, 30 zavarovanih in 8 plezalnih poti ter kar 51 brezpotij. Tehnično najzahtevnejši so 4 alpinistični vzponi.

Karnijske Alpe ležijo v Italiji in v Avstriji. Glavnina vrhov ter njihovih pristopov in sestopov, opisanih v vodniku, je v Italiji, manjši delež pa v Avstriji. Slednje je razumljivo, saj tudi večji delež gorske skupine leži v Italiji. V besedilu je opozorjeno, da gre za izbor avtorjev o poteh, ki so opisane, čeprav so lahko tudi od drugod. Kljub temu pa bi veljalo pri morebitnih nadaljnjih izdajah vključiti več opisov poti s severne – tj. avstrijske strani, predvsem iz Lesne doline na Koroškem, ki so lahko tehnično manj zahtevne od tistih na italijanski strani. S tem bi se omogočila še večja uporaba vodnika tudi tistim, ki obiskujejo ali raziskujejo avstrijski deželi Koroško ali Južno Tirolsko. Drži pa tudi dejstvo, da je severni del Karnijskih Alp bolj obljuden, vestno in gosto markiran ter tudi precej obiskan, v južnem delu pa so brezpotja pogostejša, zaradi česar ta vodnik zapolnjuje vrzel v sorodni literaturi.

S tehničnega vidika je omenjeni vodnik eden prvih, ki vsakemu opisu vzpona in sestopa dodaja ne samo sklice na tiskane zemljevide, ampak tudi personalizirani QR kodi: prva je namenjena iskanju najkrajše poti do izhodiščne točke z orodjem Google Maps, druga pa je povezava na spletno stran maPZS (<https://mapzs.pzs.si>), kjer so prikazani vzponi in sestopi z izhodišča, razdalje, čas hoje, višinski metri vzpona in spusta z zahtevnostjo in višinskim profilom. Gre za prvo gorsko verigo izven meja Slovenije, ki je vključena v aplikacijo, ter za inovativno integracijo pohodniških vsebin

in geoinformacijskih orodij. Kartografska dovršenost pa je tudi ena od odlik vodnika: opisane poti so poudarjene, zemljevidi pa vključujejo tudi druge okoliške dostope, oznake s poimenovanji in višinami glavnih vrhov ter za obiskovalca ključne elemente pokrajine. Vodnik je opremljen s kakovostnimi fotografijami, ki praviloma prikazujejo obravnavano goro, in drugimi tematskimi fotografijami, ki so podnaslovljene in dodatno ponazarjajo poti vzponov ali sestopov.

Karnijske Alpe: med Julijci in Dolomiti ni le vodnik, ampak je zaradi uvodnih strokovnih poglavij o Karnijskih Alpah in drugih elementov strokovnih

monografij pomembno delo tudi za (šolske) geografe. Z njim lahko učitelji geografije in sorodnih predmetov načrtujejo (medpredmetne) strokovne ekskurzije in terensko delo, ki naj bi poleg spoznavanja naravne in kulturne dediščine obiskanih območij vključevalo tudi čim več gibanja (vodnik pri tem ponuja možnost lažjih vzponov, ki so primerni tudi za osnovno- in srednješolce). Raziskovalcem pa knjiga ponuja odskočno desko za obisk in poglobljeno raziskovanje bodisi Karnijskih Alp kot celote bodisi njenih delov.

Knjigo je mogoče kupiti na <https://planinskatalogovina.pzs.si/product/karnijske-alp>

Simon Purger
OŠ Polhov Gradec
simonpurger@gmail.com

COBISS: 1.19

Vesna Kamin Kajfež, Tomislav Kajfež

Vitez med piramidami

39 strani
Ljubljana, 2022
Narodni muzej Slovenije
ISBN: 978-961-6981-65-1

Vitez med piramidami

Radovednost in domišljija otroškega uma sta neizčrpn. Vznemirjajo jih daljnje dežele, skrivnostna ljudstva, pogumni raziskovalci in skriti zakladi. Vse pogosteje pa se pedagogi soočamo z izzivom, kako učence motivirati, da bi vklopili svojo domišljijo.

Prav gotovo je Egipt, afriški biser ob spodnjem toku reke Nil, ena najveličastnejših dežel z neprecenljivo kulturno dediščino. Malokdo ve, da je bil med zgodnjimi egiptologi tudi Slovenec, plemeniti Anton Lavrin.

Narodni muzej Slovenije je leta 2022 izdal dve knjigi dr. Vesne Kamin Kajfež in mag. Tomislava Kajfeža, ki govorita o prvem slovenskem egiptologu in svetovljanu Antonu Lavrinu ter o nadobudnem in radovednem desetletniku Juretu, navdušencu nad starim Egiptom.

Knjiga *Vitez med piramidami* pripoveduje o življenju Slovenca Antona Lavrina, ki je bil doma iz Vipave. Bil je dobro izobražen in razgledan pravnik, služboval je v diplomatski službi avstrijske države. Kot generalni konzul Avstrijskega cesarstva je deloval v Egiptu in tam tudi kot ljubiteljski egiptolog odkrival bogastvo starodavnih Egipčanov. V svoji vili v Aleksandriji je imel bogato zbirko starin, ki so jo občudovali mnogi. Angleški polkovnik Howard-Vyse ga je nekega dne povabil celo na pohod na vrh 145 metrov visoke Keopsove piramide. Danes je to seveda nemogoče, saj je plezanje po piramidah najstrožje prepovedano, takrat pa je petdesetletni Lavrin za vzpon na vrh potreboval dobre pol ure. Razgled na zeleno dolino reke Nil je bil veličasten, Kairo pa je bil videti precej dlje kot danes, ko se razprostira do območja piramid v Gizi.

Lavrin se je podajal tudi na naporna potovanja po reki Nil do Zgornjega (južnega) Egipta, raziskoval je Palestino, Sirijo in Kreto. Za svoje raziskovalno delo je dobil odlikovanja različnih svetovnih voditeljev, od turškega sultana do papeža in avstrijskega cesarja.